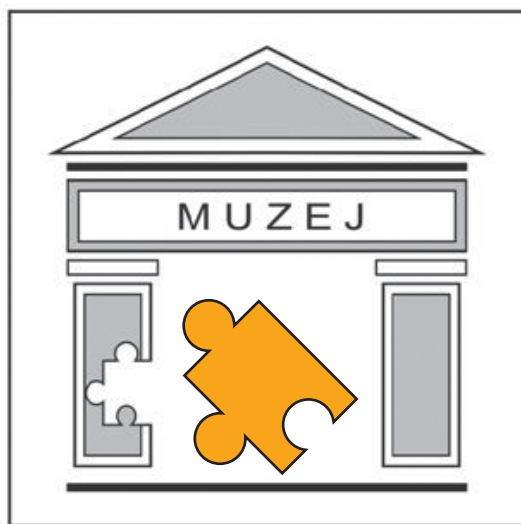

VI. SKUP
MUZEJSKIH PEDAGOGA
S MEĐUNARODNIM
SUDJELOVANJEM

HRVATSKO MUZEJSKO DRUŠTVO
Sekcija za muzejsku pedagogiju

HMD
HRVATSKO MUZEJSKO DRUŠTVO

VI. skup
muzejskih
pedagoga
Hrvatske s
međunarodnim
sudjelovanjem

STANJE STRUKE:
IZAZOVI I
MOGUĆNOSTI

25. - 27. 10. 2010.
Gradski muzej Sisak
SISAK

---

24. 10. / nedjelja

- dolazak i smještaj sudionika

25. 10. / ponedjeljak

Lokacija: Gradski muzej Sisak, ulica Kralja Tomislava 10

9:00 – 10:00 / registracija sudionika
(postavljanje postera tijekom jutra)

10:00 – 10:15 / otvaranje skupa i pozdravna riječ -
Željka Jelavić, Davorka Obradović, Dubravka Osrečki Jakelić
pozdravna riječ gradonačelnika grada Siska Dinka Pintarića

10:15 – 10:30 / predstavljanje Zbornika V. skupa muzejskih pedagoga
urednice Mila Škarić i Renata Brezinščak

pozivna izlaganja

Moderatorica: Davorka Obradović

10:30 – 11:00 / prof. dr. sc. Žarka Vujić
Istraživanje korisnika baštine kao prilog jačanju struke

11:00 – 11:30 / Mila Škarić, prof.
Analiza rezultata istraživanja statusa muzejskih pedagoga

11:30 – 11:45 / diskusija

11:45 – 12:00 / predah uz osvježenje

12:00 – 13:00 / razgled Gradskog muzeja Sisak
(vodstvo Marijana Bogatića)

13:00 – 15:30 / slobodno vrijeme za ručak i odmor

Lokacija: Gradski muzej Sisak

Moderatorica: Jelena Hotko

15:30 – 16:00 / Radionica
Volonteri u muzejima
(Višnja Pavlović, Volonterski centar Zagreb)

16:00 – 16:10 / diskusija

16:10 – 16:15 / predah

16:15 – 16:45 / Radionica

Cjeloživotno učenje – prilike za muzejske profesionalce
(Ozren Pavlović Bolf, Agencija za mobilnost)

16:45 – 17:00 / diskusija

17:00 – 17:15 / predah uz osvježenje

17:15 – 18:15 / Radionica

Kazališne metode u muzeju
(Malina Zuccon Martić, Muzej za umjetnost i obrt)

18:15 – 18:20 / predah

18:20 – 18:40 / projekcija filma „Muzej u gostima“
(Cvita Raspović, Arheološki muzej, Zadar)

20:00 / druženje u Jazz klubu

26. 10. / utorak

Lokacija: Utvrda Stari grad, ulica Tome Bakača bb

Moderatorica: Renata Brezinščak

10:00 – 11:30 / Radionica

Muzejski sadržaji na mreži – mogućnosti osoba treće životne dobi, osoba s invaliditetom i osoba s kroničnim bolestima
(Željka Sušić, Tiflološki muzej)
(Tomislav Juzbašić, Savez slijepih Hrvatske)

11:30 – 12:00 / predah uz osvježenje

12:00 – 13:30 / Radionica

Marketing i edukacija: mogućnosti povezivanja
(Bruno Bahunek, Muzej suvremene umjetnosti)

13:30 – 16:00 / slobodno vrijeme za ručak i odmor

16:00 – 17:30 / baština Siska – razgled grada

(Marijan Bogatić i Davorka Obradović, Gradski muzej Sisak)

Lokacija: Gradski muzej Sisak
Moderatorica: Željka Jelavić

18:00 – 18:45 / završna diskusija i zatvaranje Skupa

20:00 / zajednička večera svih sudionika u restoranu *Coctail*,
ul. Ante Starčevića 27

27. 10. / srijeda

Stručni izlet

9:00 / polazak ispred Hotela Panonija

11:00 / Krapje - selo graditeljske baštine

13:00 – 14:30 / zajednički ručak u Lonji

15:30 / Kutina
- obilazak Muzeja Moslavine i crkve Majke Božje Snježne
(vodstvo Jasmine Uroda Kutlić)

17:30 / polazak za Zagreb
- predviđeni dolazak u Zagreb oko 19:30
- predviđeni dolazak u Sisak oko 20:30

POZIVNA
IZLAGANJA

Žarka Vujić

Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti - Katedra za muzeologiju,
Filozofski fakultet, Zagreb

zvujic@ffzg.hr

ISTRAŽIVANJE KORISNIKA BAŠTINE KAO PRILOG JAČANJU STRUKE

Potrebu za upoznavanjem i istraživanjem posjetitelja i korisnika napokon smo osvijestili i u nas, u našem muzejskom i širem - baštinskom sektoru. Impulsi su krenuli kako iz same struke, posebice iz redova mladih članova (s muzeološkim predznanjem), tako i s razine znanosti i akademskog obrazovanja u području informacijskih znanosti, odnosno muzeologije. U izlaganju će biti predstavljeni kritički sagledani dosadašnji rezultati tih impulsa. Potom će cijela aktivnost istraživanja korisnika baštine biti dovedena u vezu s osnovnim elementima na kojima počiva jedna struka i pokazat će se kako je možemo shvatiti kao unapređenje osnovnih teorija i tehnika na kojima se zasniva profesionalno djelovanje te kao doprinos organiziranosti profesije, a posebice razvijenosti njene etike.

Mila Škarić

Arheološki muzej u Zagrebu, Zagreb

skaric.mila@gmail.com

ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA STATUSA MUZEJSKIH PEDAGOGA

Svaka disciplina, pa tako i muzejsko-pedagoška, ima svoj određeni status u matičnoj instituciji i u društvu. Taj je status različit jer ne podliježe istom kriteriju vrednovanja, stoga su istraživanja o statusu svake discipline od velike potrebe i važnosti. Putem istraživanja možemo doći do novih spoznaja koje mogu voditi unapređivanju u struci. Istraživanje samo s muzejsko-pedagoške strane nedovoljno je, te je svakako i ovdje od apsolutne važnosti interdisciplinarnost, koja nam može ukazati na druge aspekte iste problematike. Ustanoviti status muzejskih pedagoga u Hrvatskoj (i onih koji obavljaju tu vrstu muzejske djelatnosti) zvuči mnogo jednostavnije no što to uistinu jest. Istraživanje je izvršeno dvojako: pismeno, putem "Upitnika" poslanog na 70-tak adresa, i usmeno, u direktnom dijalogu s muzejskim pedagogima. Dobila sam i neke zanimljive odgovore kustosa koji su se osjetili prozvanima, tako da je zastupljen i njihov stav prema našoj struci. Za kompletnu i konkretnu sliku statusa muzejskih pedagoga, "Upitnik" će trebati proširiti i aktualizirati da bismo ga mogli uputiti širem krugu ispitanika, što će svakako dati potpunije rezultate.

RADIONICE

Radionica I.

Višnja Pavlović

Volonterski centar Zagreb

VOLONTERI U MUZEJIMA

Volonterski centar Zagreb (VCZ) je nevladina, neprofitna organizacija, osnovana 1998. godine, koja promiče i razvija volonterstvo kroz programe volontiranja u lokalnoj zajednici (Zagrebački volonterski servis) te međunarodne razmjene volontera (Međunarodni volonterski servis). Bavimo se i edukacijom i savjetovanjem volontera i organizatora volontiranja. Uz to radimo na promociji i primjeni Zakona o volonterstvu, informiranju građana o mogućnostima volontiranja u Zagrebu, Hrvatskoj i u svijetu te izdavanju publikacija koje pokrivaju tematiku volonterstva. U sklopu VI. skupa muzejskih pedagoga Volonterski centar Zagreb će predstaviti mogućnosti i korake potrebne za uvođenje volonterskih programa u muzeje, kao i primjere prakse volontera u muzejima kod nas i u inozemstvu.

Radionica II.

Ozren Pavlović Bolf

Agencija za mobilnost i programe EU, Zagreb

CJELOŽIVOTNO UČENJE - PRILIKE ZA MUZEJSKE PROFESIONALCE

Grundtvig je dio Programa za cjeloživotno učenje, usmjeren na obrazovanje odraslih, koji doprinosi razvoju znanja, vještina i sposobnosti koje rezultiraju povećanjem zapošljivosti odraslih osoba, ili pak njihovim društvenim ili osobnim razvojem. Sudjelovanje također utječe na razvoj obrazovanja odraslih kao važnog dijela cjeloživotnog učenja. Dakle, ukoliko je aktivnost usmjerena na obrazovanje odraslih, te uključuje npr. informacijsko-komunikacijske tehnologije, multikulturalnost, učenje jezika, inovacije u nastavi, internacionalizaciju, razvijanje tolerancije, učenje u trećoj životnoj dobi, programe kulture i slično - potencijalni korisnici mogu se prijaviti za aktivnosti Grundtvig potprograma. Aktivnosti interesantne muzejskim edukatorima su aktivnosti individualne mobilnosti koje

---

uključuju: tečajeve stručnih usavršavanja, posjete potencijalnim partnerskim institucijama, kontakt-seminare, razne europske seminare i konferencije na temu obrazovanja, aktivnosti stažiranja tj. “job shadowinga” itd., te projektne aktivnosti međunarodnih suradnji, tzv. Partnerstva. Za potprogram Grundtvig sudionici se prijavljuju Agenciji na sljedeći način: nakon što Agencija raspiše natječaj za neke od navedenih aktivnosti, ustanove se prijavljuju ispunjavajući zadani prijavni obrazac u kojem objašnjavaju ciljeve svoje aktivnosti te koristi koje će njihova ustanova od te aktivnosti imati. Agencija odabire pristigle prijave te isplaćuje financijsku potporu za realizaciju prijavljenih aktivnosti. Ključno jest da se prijavljenim aktivnostima žele unaprijediti znanja, vještine i sposobnosti svih osoba koje će u tim aktivnostima sudjelovati; a i sama ustanova profitirat će zbog stručnog i osobnog usavršavanja svojih djelatnika.

Radionica III.

Malina Zuccon Martić

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb

KAZALIŠNE TEHNIKE U MUZEJSKOJ EDUKACIJI

Kako izložbe svojim postavom i multimedijalnošću sve više koriste scenske efekte, i u dijelu muzejske edukacije koji se odnosi na vodstva i kreativne aktivnosti uz njih koriste se sve češće kazališne tehnike: od plesne, glazbene i dramske improvizacije te scenografije i kostimografije koju muzejski pedagozi izvode s posjetiteljima, pa sve do pravih kostimiranih predstava u kojima sudjeluju profesionalni glumci. Predstaviti ćemo neke od metoda, kritički se osvrnuti na njih i, u radionici u stalnom postavu Muzeja, pokušati realizirati nekoliko primjera.

Radionica IV.

Željka Sušić

Tiflološki muzej, Zagreb

Tomislav Juzbašić

Savez slijepih Hrvatske

PREZENTIRANJE MUZEJSKIH SADRŽAJA PUTEM WWW-A OBZIROM NA MOGUĆNOSTI OSOBA TREĆE ŽIVOTNE DOBI, OSOBA S INVALIDITETOM I OSOBA S KRONIČNIM BOLESTIMA

Web stranice trebaju biti čitke, jasne i dostupne svakom pojedinom korisniku. Što je potrebno znati da se taj cilj i dosegne? Koji je bazični stupanj informiranosti i educiranosti potrebno imati, a kako bi se dizajnerima, pri realizaciji različitih programa, moglo sugerirati kojim putem oblikovati sadržaj koji želimo postaviti? Svi koji sudjeluju u pripremi sadržaja koji se prezentira na *webu* trebali bi poznavati teškoće s kojima se osobe mogu susresti (npr. čitač ekrana čita tekst u redovima, pa ukoliko je tekst pisan u stupcima dolazi do zabuna kod slušača), kao i neke osnovne smjernice pri realizaciji programa koji izlaze na *web*, te znati razliku između strukture i forme prezentacije, i imati jasne pojmove što se univerzalnim dizajnom postiže.

Radionica V.

Bruno Bahunek

Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb

MARKETING I EDUKACIJA: MOGUĆNOSTI POVEZIVANJA

U radionici će se otvoriti nekoliko važnih tema, poput strateškog planiranja budžeta za edukacijske odjele, kao i strategije održivog razvoja u odnosu s postojećim i budućim sponzorima. Pored toga bit će riječi o razvijanju svijesti o društveno-odgovornom poslovanju većih gospodarskih subjekata, odnosno tome „Kako reći NE! malim i jednokratnim donacijama?“. Bit će riječi o odabiru i minimaliziranju nametljivosti branda sponzora uz zadržavanje vidljivosti – kvalitetnim benefitom institucije i polaznika. Prikazat će se i studija slučaja sponzorskoga sufinanciranja edukativne akcije.

STRUČNI
IZLET

PARK PRIRODE LONJSKO POLJE

Park prirode Lonjsko polje najveće je zaštićeno močvarno područje, i to ne samo u Hrvatskoj, već u cijelom Dunavskom porječju, a čine ga tri polja: Lonjsko, Mokro i Poganovo polje. Lonjsko polje kao jedno od najugroženijih močvarnih staništa na svijetu uvršteno je u tzv. Ramsarski popis močvara od međunarodnog značaja. Lonjsko polje osobito je važno kao prebivalište ptica močvarica, a prema kriterijima Direktive o pticama Europske unije, to područje pripada važnim područjima za ptice (Important Bird Areas - IBA).

MUZEJ MOSLAVINE

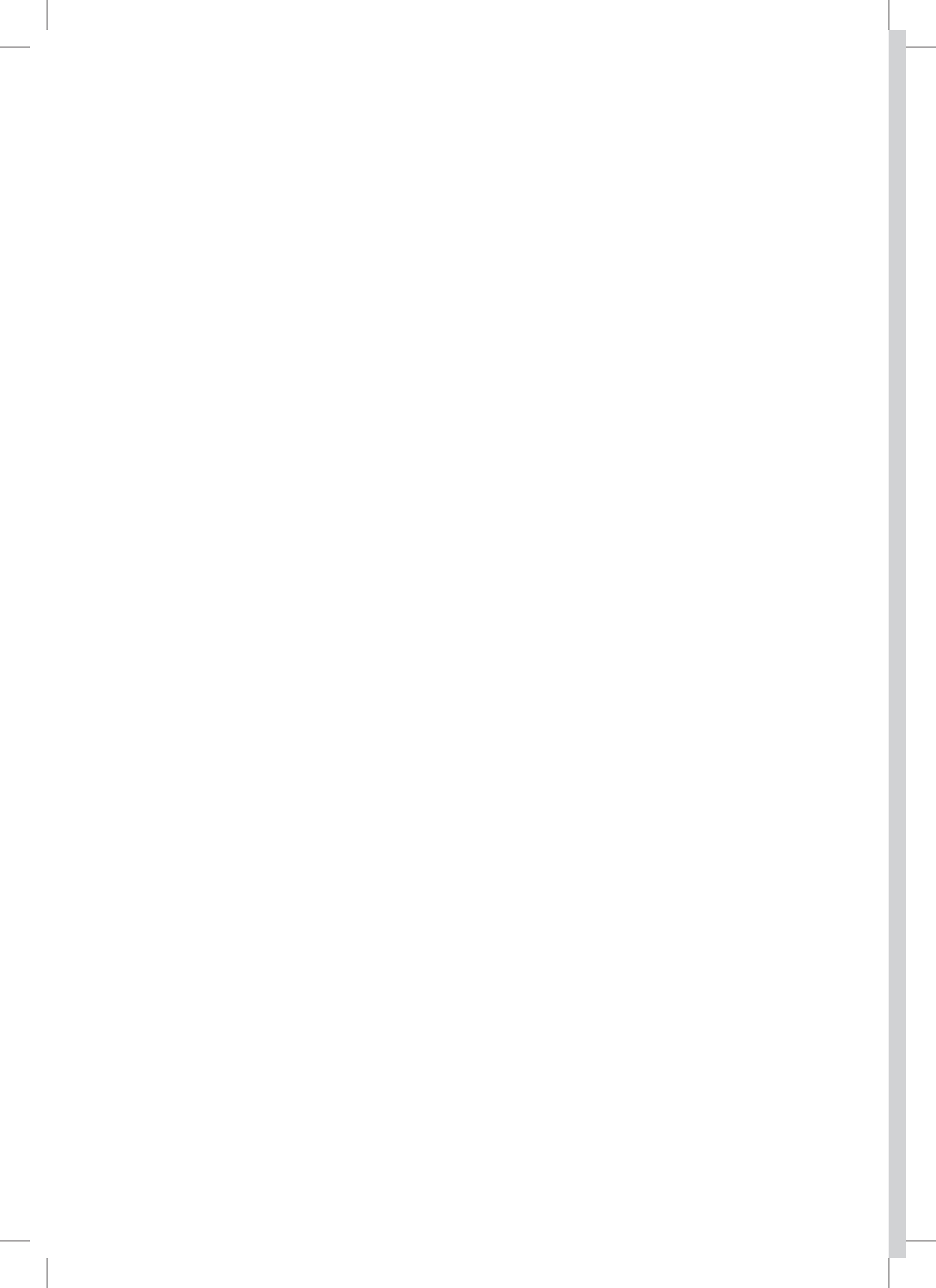
Muzej Moslavine u Kutini kompleksna je muzejska ustanova koja se bavi prikupljanjem, obradom, prezentacijom i publiciranjem kulturno-povijesnog blaga na širem području Moslavine i zapadne Slavonije. Osnovan je 1960. godine. Stručna djelatnost Muzeja ostvaruje se u sklopu četiri odjela: Kulturno-povijesnog, Arheološkog, Etnografskog i Galerije slika i skulptura.

Djelatnost Muzeja odvija se u dvije zgrade: u zgradi Muzeja (kurija grofova Erdödy iz 18. st.) i zgradi Galerije (vlastelinstvo obitelji Ausch, kraj 19. st.).

CRKVA SV. MARIJE SNJEŽNE

Najznačajniji i jedini spomenik kulture prve kategorije u Kutini je kasnobarokna crkva Sv. Marije Snježne. Njena unutrašnjost jedan je od najljepših baroknih sakralnih interijera s bogatim štukaturama i slikama na zidovima te raskošnim mramoriziranim drvenim oltarom koji dominira crkvom. Najstariji zapis o gradnji crkve je iz 1729. godine. Među majstorima koji su freskama oslikavali crkvu bio je značajni slikar toga vremena Joseph Görner, dok se u oltaru prepoznaje djelo zagrebačkog kipara Josipa Weinachta.

SAŽECI
RADOVA

Barbara Banovac

Muzej grada Umaga, Umag

muzej.grad.umaga@pu.t-com.hr

UMAŠKI VREMEPLOV - MUZEJ PO MJERI DJETETA

Dječja živost nespojiva je s tišinom i mirom koji vladaju u većini muzeja. Stoga smo odlučili okupiti djecu koja su kroz dosadašnje radionice dobro upoznala muzej i Stari grad. Pod motom Muzej po mjeri djeteta, ova grupa djece svojim je opažanjima i idejama pokušala prilagoditi muzej sebi i svojim interesima. Nadamo se da su se i ostali zabavili na izložbi, i da je i za njih muzej postao mjesto za igru, zabavu i učenje.

Zorica Babić

Arheološki muzej u Zagrebu, Zagreb

zbarisic@amz.hr

VOZILO PROŠLOSTI

Poster prikazuje radionice koje su se održavale tijekom 15. muzejske edukativne akcije povodom Međunarodnog dana muzeja pod nazivom „Kotač“ i prigodne izložbe „Vozilo prošlosti“ od 18. travnja do 18. svibnja 2010. god. Bilo je tu nekoliko različitih radionica. S obzirom da je sama izložba bila interaktivnog karaktera, posjetitelji su mogli svakodnevno sudjelovati u jednoj od radionica gdje su sami dovršavali zajedničko veliko vozilo prošlosti. S nekoliko školskih grupa održane su radionice u kojima su učenici crtali i skicirali svoja vozila prošlosti. Održana je i jedna velika radionica u kojoj su sudjelovali učenici OŠ Josipa Jurja Strossmayera iz Zagreba. Zadatak je bio da izrade svoja vozila prošlosti u glinamolu te da naprave svoj plakat o povijesti kotača i kola. Na Međunarodni dan muzeja njihovi radovi bili su izloženi te su time dobili svoju malu izložbu do kraja mjeseca lipnja 2010. god.

Vesna Lipovac

HT muzej, Zagreb

htmuzej@t.ht.hr

TELEFONI IZ FUNDUSA HT MUZEJA U UČENIČKIM LIKOVNIM RADOVIMA

Projekt Telefoni iz fundusa HT muzeja u učeničkim likovnim radovima iz 2009. godine bio je usmjeren na djecu osnovnoškolske dobi, a cilj mu je bio skrenuti pozornost učenika na različitost oblika i vrsta telefonskih aparata kroz povijest. Sastojao se od 3 dijela:

1. radionice – tijekom 2 mjeseca održane su radionice u 10 razreda triju zagrebačkih osnovnih škola (OŠ M. Krleže, OŠ I. Kršnjavoga i OŠ I. Merza), a u njima je sudjelovalo ukupno 238 učenika (od 5. do 8. razreda). U svaki razred donesen je po jedan telefonski aparat iz fundusa Muzeja koji su učenici mogli promatrati iz neposredne blizine, saznati od muzejskog pedagoga kako se njime rukovalo te postavljati o njemu pitanja. Nakon toga učenici su imali zadatak dati što točniji likovni prikaz telefonskog aparata koji su upoznali (uz stručne upute prof. likovne kulture).
2. izložba – izloženo je 40 najuspjelijih učeničkih radova koji su nastali tijekom likovnih radionica
3. katalog – slikovnica - prikazano je 10 najboljih likovnih radova s izložbe, kao i zanimljivosti iz povijesti telefona. Ova publikacija služila je (a i danas služi) mlađim posjetiteljima Muzeja, s jedne strane kao kratki pregled različitih vrsta telefonskih aparata, a s druge strane (kroz dječji crtež i mali format sličan slikovnici) približava im koncept „pravog“ izložbenog kataloga.

Renata Brezinščak

Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb

renata.brezinscak@hpm.hr

ŠARENA RADOST - INTEGRACIJA OSOBA S POSEBNIM POTREBAMA U MUZEJSKE AKTIVNOSTI

Posjet muzeju i sudjelovanje u muzejskim aktivnostima i radionicama može biti važan dio terapijske pomoći osobama s posebnim potrebama u svrhu poticanja njihove socijalizacije i integracije u društvo. Posjeti muzejskim izložbama te sudjelovanje u muzejskim kreativnim radionicama doprinose stvaranju osjećaja pripadnosti, a time i njihovoj boljoj komunikaciji, kao posljedici dobrodošlice i prihvaćanja. Primjer iz prakse Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja realizirani je program „Šarena radost“, ostvaren u suradnji s Udrugom OZANA.

Realizacija se odvijala u tri dijela: posjeti muzejskoj botaničkoj izložbi „Otrov i lijek skriven u biljci“ (autori Vrbeč, Buzjak, Kramer), likovne radionice, i tematski izlet u prirodu. Fotografije šarenog cvijeća i mirisi sušenog bilja ostavili su snažan dojam na sudionike programa što se odrazilo i na njihov rad u likovnim radionicama u kojima su korištene razne tehnike (vuna, akvarel...). Organizirani odlazak u prirodu omogućio je sudionicima da osim uživanja u šarenilu biljnog svijeta obližnje livade, nauče kako pravilno sakupljati biljke za herbarij. Projekt je završio prigodnom izložbom likovnih radova.

Mario Mirković

Tehnički muzej, Zagreb

DANI KRUHA U TEHNIČKOM MUZEJU

Tehnički muzej u Zagrebu već drugu godinu za redom organizira akciju Dani kruha namijenjenu djeci predškolske i niže osnovnoškolske dobi. Program akcije traje tjedan dana, ove godine od 5. 10. do 24. 10. 2010. Sudjelovanje u ovoj akciji je besplatno. Radi se u grupama ne većim od 30 učenika. Program se sastoji od obilaska muzeja u trajanju od 90 minuta, a obuhvaćene su sve aktivnosti vezane za izradu kruha. U programu sudionici prolaze povijesni put od nekoliko tisuća

---

godina kroz koji se upoznaju s razvojem alata i sprava za obradu zemlje, sadnjom žitarica, razvojem mlinova za preradu žitarica u brašno i na kraju s pretvaranjem brašna u tijesto iz kojeg pečenjem nastaje KRUH.

Lana Bede

Gradski muzej Karlovac, Karlovac

lana.bede@gmk.hr

EDUKATIVNI PROGRAM GRADSKOG MUZEJA KARLOVAC „BAŠTINA U OKVIRU“

Edukativni program muzeja Karlovac „Baština u okviru“ osmišljen je i realiziran povodom Međunarodnog dana muzeja 2009. godine u sklopu 14. muzejske edukativne akcije i nagradne igre (U)OKVIR(I) od 18. travnja do 18. svibnja 2009. godine. U mjesec dana trajanja ove akcije ostvaren je kompleksan program koji je raznolikim sadržajima i formatima posredovanja/komunikacije znanja o kulturnoj baštini Karlovca (tematske radionice, predavanja, edukativna šetnja) bio namijenjen širokom krugu muzejskih posjetitelja i korisnika, od djece osnovnoškolskog uzrasta i mladih srednjoškolaca do odraslih posjetitelja. Predavanje i edukativna šetnja uokvirili su povijesnu i graditeljsku baštinu grada (karlovačku „Zvijezdu“), istaknuvši njen turistički i muzeološki potencijal unutar šireg europskog konteksta europskih gradova-zvijezda, a putem kreativnih radionica predstavljen je dio slikarske i knjižne baštine koja se čuva u muzejskim zbirka karlovačkog Gradskog muzeja. Rad podrobnije prikazuje kreativnu, tematsku radionicu posvećenu knjižnim uvezima (korice kao okviri knjiga) namijenjenu djeci viših razreda osnovne škole. Radionica se sastoji od niza kolažnih aktivnosti koje imaju za cilj potaknuti kod djece želju za otkrivanjem i usvajanjem novih znanja (razvoj pisma i knjige ilustriran odabranim muzejskim predmetima vezanim uz zavičajnu povijest), omogućiti im povezivanje ranije stečenih spoznaja s novim sadržajima, obogatiti njihovu imaginaciju i vizualnu kulturu te im pružiti mogućnost za kreativno izražavanje (ručno izrađivanje knjiga).

Tatjana Brlek

Muzeji Hrvatskog zagorja, Muzej „Staro selo“, Kumrovec

mss@mhz.hr

RADIONICE NEMATERIJALNE BAŠTINE KAO NOVE ATRAKCIJE MUZEJA „STARO SELO“ KUMROVEC

Ljupkost arhitekture Hrvatskog zagorja s kraja 19. i početka 20. stoljeća, hiže zidanke i hiže mazanke danas se, kao stalni postavi, prezentiraju u Muzeju „Staro selo“ Kumrovec. Interijerom, po objektima koji su sačuvani na svojim prvotnim in situ temeljima, prikazani su tradicijski obrti i običaji Hrvatskog zagorja. Današnje generacije sa zanimanjem proučavaju alatke majstora: lončara, kovača, tkalje... S radošću se prisjećaju priča svojih djedova i baka o svadbi ili običajima uz blagdane. Svjesni mogućnosti stapanja individualnih znanja i iskustva sa stručnom prezentacijom, muzejskom ekspozicijom, od 1996. godine na prostoru Muzeja „Staro selo“ Kumrovec organiziraju se, kao muzejsko-edukativni programi, radionice nematerijalne baštine. Posjetitelji mogu život seljaka i težaka Kumrovca i okolice doživjeti demonstracijama tradicijskih obrta ili sudjelovanjem u radionicama u kojima izrađuju tradicijske predmete kao suvenire. Edukativnost radionica nematerijalne baštine usmjerena je prema majstorima, obrtnicima i prema posjetiteljima. Stručno vođenim programom radionica nematerijalne baštine, stvaranjem živih slika života Kumrovčaka na kraju 19. st. programom Subote u etno-selu, Muzej „Staro selo“ Kumrovec postaje nova kulturno-turistička atrakcija.

Malina Zuccon Martić

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb

malina.zuccon.martic@muo.hr

MUZEJ U GOSTIMA

Dvije godine za redom Pedagoški odjel Muzeja za umjetnost i obrt, na poziv Centra za kulturu Pag, gostuje sa svojim kreativnim radionicama u okviru Paškog kulturnog ljeta u gradu Pagu. Kreativne radionice održavaju se sedam dana od 17 do 21 h i završavaju svečanim otvorenjem izložbe osmog dana. Cilj im je upoznati lokalno stanovništvo s Muzejom i omogućiti mu sudjelovanje u onim edukativnim aktivnostima za koje, prilikom eventualnog posjeta Muzeju, nema vremena. Ovaj program, koji se odvija u dvorištu kule Skrivanat, naišao je na izvrstan prijem i bogato je popraćen u medijima. Dnevno radionicu posjeti i po 70 sudionika. Iako je namijenjena djeci, u njoj sudjeluju i odrasli, i to ne samo Pažani, nego i vikendaši te strani turisti.

Katarina Ivanišin Kardum, Marija Crnčević

Prirodoslovni muzej Dubrovnik, Dubrovnik

marija.crncevic@gmail.com, katarinaivanisin@yahoo.co.uk

OD MUZEJSKOG PREDMETA DO KREATIVNOG MOTIVA: EDUKATIVNE PUBLIKACIJE PRIRODOSLOVNOG MUZEJA DUBROVNIK

Prirodoslovni muzej Dubrovnik (PMD) je nakon višegodišnjih aktivnosti osnivanja i uspostavljanja muzejske djelatnosti otvoren u novom prostoru u ožujku 2009. godine. Prirodoslovne zbirke PMD-a vrijedan su izvor podataka o prirodi dubrovačkog područja, na primjer o promjenama u biološkoj raznolikosti. Kako je jedna od djelatnosti ustanove obrazovanje, osmišljen je edukativni materijal za djecu predškolskog i školskog uzrasta na temelju podataka o muzejskoj građi, povezivanjem najznačajnijih muzejskih predmeta kao dijela stalnog postava s temom zaštićenih prirodnih vrijednosti dubrovačkog kraja. Uvažavajući podatke

---

Crvenih knjiga sukladno IUCN kategorijama ugroženosti, te zakonske propise o zaštićenim vrstama, odabrani su pojedini muzejski predmeti kao kreativni motivi u edukativnim publikacijama, u svrhu poticanja interaktivnog pristupa učenju kroz igru i zabavu. Osim navedenih kriterija uvažene su primjedbe i reakcije posjetitelja ciljanog uzrasta tijekom stručnih vodstava. Muzejski pedagog likovnog obrazovanja vizualno je obradio odabrane muzejske predmete. U daljnjem procesu obrade organizirane su radionice tijekom kojih su istraženi prihvatljivi načini prikazivanja pojedinih vrsta u odnosu na svrhu i prilagođenost uzrastu korisnika. Pri svakoj prilagodbi uvažavao se primarni cilj – da se više od stotinu godina stari muzejski predmeti prevedu u kreativne elemente, istovremeno zadržavajući specifične karakteristike koje iste čine vjernim prikazom pojedine vrste. Neki od odabranih muzejskih predmeta ujedno su i rariteti u zbirkama: preparat glave goleme tune iz Jadrana *Thunnus thynnus* (Linnaeus, 1758), preparat sredozemne medvjedice *Monachus monachus* (Hermann, 1779) i preparat vidre *Lutra lutra* (Linnaeus, 1758) iz Rijeke Dubrovačke. Osmišljeni su materijali za najmlađe posjetitelje (od 3 do 7 godina) s jednostavim prikazima vrsta – putem šablona i crteža, za korištenje u igri grupiranja ili kao zasebni kreativni elementi, s navedenim nazivom skupine organizama na hrvatskom, engleskom i latinskom jeziku. Za posjetitelje predškolskog i školskog uzrasta (od 5 do 10 godina) osmišljene su crtanke na principu ocrtavanja konture pojedine vrste didaktičkom metodom spajanja točaka, kao i s većim brojem podataka o vrstama (o ugroženosti, rasprostranjenosti vrsta i njihovom staništu). Interaktivnim pristupom učenju, na temelju kojeg je osmišljen edukativni materijal PMD-a, kroz igru se potiče bolje razumijevanje teme zaštite prirode.

Marija Crnčević¹, Katarina Ivanišin Kardum¹, Ivan Cikatić²

¹Prirodoslovni muzej Dubrovnik, Dubrovnik

²Osnovna škola Cavtat, Cavtat

marija.crncevic@gmail.com, katarinaivanisin@yahoo.co.uk

INTERDISCIPLINARNE RADIONICE PRIRODOSLOVNOG MUZEJA DUBROVNIK: ISTRAŽIVANJA SPELEOLOŠKIH OBJEKATA

Uvažavajući teme istraživanja znanstvenika još od vremena Balda Kosića, tijekom projekta „Mala škola prirodoslovlja na otvorenom: istraživanje speleoloških objekata na primjeru špilje Šipun u Cavtatu“, cilj je bio educirati o krškim pojavama dubrovačkog područja s posebnim osvrtom na podzemnu faunu, zakonom zaštićenu i opisanu u Crvenim knjigama sukladno kriterijima IUCN-a. Cilj je također bio ukazati na važnost i složenost terenskog i istraživačkog rada u prirodoslovlju kao temelja izložbene i pedagoške djelatnosti muzeja, sve na primjeru istraživanja krških pojava i podzemne faune dubrovačkog područja. Višednevni edukativni program činila su stručna vodstva, prezentiranje speleološke opreme, stručna izlaganja, terenski rad i kreativne radionice čiji je konačni rezultat didaktički model špilje u mjerilu 1:1 ujedno uvod u didaktičku izložbu, smješten u prostoru Muzeja. Suradnjom kustosa, muzejskog pedagoga i nevladinih udruga ostvaren je interdisciplinarni program s nizom pedagoških radionica namijenjen različitim skupinama od vrtičke dobi do srednje škole tijekom kojeg je potaknut interes sudionika za terenski prirodoslovni rad, sportske aktivnosti i umjetnički rad. Realiziranim projektom otvorila su se nova poglavlja u kontekstu izložbene i pedagoške djelatnosti PMD-a, kao što je didaktička izložba s temom istraživanja špilja, ali i izrada edukativnog materijala i/ili suvenira „šišmiš od papira“.

Ksenija Filipović

Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb

ksenija.filipovic@msu.hr

MOJ KVART - MOJ PLANET

Ciklus radionica Moj kvart – moj planet, autorice programa Nade Beroš, nastao je u suradnji Pedagoškog odjela Muzeja suvremene umjetnosti s centrima za kulturu grada Zagreba. Radionice su se održavale kao dio programa uz izložbu Gilberta i Georgea “Jack Freak Pictures“ (12.6. - 11.9.2010.). Zadaća polaznika radionica bila je da – upravo poput slavnog britanskog dvojca Gilberta i Georgea, koji više od četrdeset godina istražuju i interpretiraju na svojim golemim slikama londonsku četvrt East End – detaljno istraže svoj kvart, opišu njegove specifičnosti, zabilježe poneka čudna mjesta, anegdote, iscrtaju, oslikaju, opjevaju ili snime njegova najzanimljivija ili najtajanstvenija mjesta... pokažu po čemu je njihov kvart za njih zapravo mali planet sa svojim jedinstvenim zakonima i vrtnjom! Širok medijski i tematski raspon radionica – likovne, kazališne, plesne, strip, fotografske, literarne i glazbene radionice – omogućio je uključivanje tristetinjaka djece, mladih i odraslih, te tridesetak voditelja i stručnih suradnika centara za kulturu grada Zagreba – likovnih, glazbenih, kazališnih i plesnih. Pod stručnim vodstvom voditelja radionica u centrima za kulturu grada Zagreba i u Muzeju suvremene umjetnosti nastali su raznoliki i komunikativni radovi – crteži, kolaži, stripovi, plesne i kazališne predstave, instalacije, skulpture, fotografije, zvučne razglednice i pjesme – koji nam približavaju život lokalnih zajednica – zagrebačkih kvartova koje sada predstavljamo kao izložbu u prostoru Školice MSU-a. Veseli nas što je taj jedinstven suradnički projekt povezao srodne kulturne institucije sa širokom publikom, pokazavši i ovom prigodom da Zagreb u ljetnim mjesecima može živjeti bogatim kreativnim životom.

Nadica Jagarčec

Muzeji Hrvatskog zagorja, Dvor Veliki Tabor

dvt@mhz.hr

DVOR VELIKI TABOR – MUZEJSKO- EDUKATIVNA KOMUNIKACIJA S POSJETITELJIMA

Dvor Veliki Tabor kao i brojne druge muzejske ustanove uz prikupljanje, obradu i čuvanje muzejske građe veliku pažnju posvećuje i prezentaciji muzejske građe te komunikaciji sa posjetiteljima.

Unatoč opsežnim i kompleksnim restauratorsko-konzervatorskim radovima na obnovi Dvora Veliki Tabor koji se kontinuirano odvijaju u proteklih desetak godina, posjećuju nas brojni posjetitelji privučeni monumentalnošću i tajanstvenom ljepotom Velikog Tabora, kao i krajolika koji ga okružuje. Kulturno-povijesna cjelina - Veliki Tabor - zaštićena je kao spomenik kulture najviše, nulte kategorije, upravo zbog visokih vrijednosti arhitektonskog sklopa. Veliki Tabor je time, kao jedan od najznačajnijih spomenika profanog graditeljstva u Hrvatskoj, naš najvredniji izložak. No, posljednjih godina, opsežna restauratorsko-konzervatorska te arheološka istraživanja donose pred nas nove nalaze i zanimljive spoznaje o ovom našem plemićkom gradu u prošlosti. Stručnim vodstvima, publikacijama, radionicama i igraonicama nastojimo naše posjetitelje svih uzrasta informirati, ali i zainteresirati za pojedine muzejske teme i sadržaje.

Danko Dujmović

Filozofski fakultet, Rijeka

ddujmovic@ffri.hr

ISKUSTVO MUZEJSKOG PEDAGOGA U FAKULTETSKOJ NASTAVI - PRIMJER DOBRE PRAKSE

Bolonjskim procesom u studij povijesti umjetnosti uvedene su promjene koje su prouzročile intenzivniju nastavu, manju satnicu i smanjen opseg gradiva koje se obrađuje na nastavi. Zamišljeno je da se veći naglasak stavi na aktivnosti samih studenata i njihovo vlastito iskustvo pri učenju, dok nastavnici na predavanjima daju samo smjernice. U takvim okolnostima sam odlučio iskoristiti iskustvo stečeno u Pedagoškom odjelu Muzeja za umjetnost i obrt te sam u nastavu unio novi način rada. Umjesto dosad uobičajenih (i monotoni) predavanja ex cathedra, uveo sam radionice i nove interaktivne metode kojima kod studenata potičem samostalno zapažanje i zaključivanje te stjecanje znanja kreativnim stvaranjem.

Jelena Hotko

Hrvatski povijesni muzej, Zagreb

j.hotko@hismus.hr

U / SPOMEN / NA / BANA - HRVATSKI POVIJESNI MUZEJ

Kratki pregled raznovrsnih radionica i prigodnih pedagoških programa koji se održavaju u Hrvatskom povijesnom muzeju, vezano uz izložbu "Uspomene /na/ jednog bana - Ostavština Jelačić u Hrvatskom povijesnom muzeju". Radionice su različitog karaktera (od kostimiranog vodstva, preko ispunjavanja radnih zadataka do likovnih radionica i poučnih igara), a namijenjene su najčešće posjetiteljima školskog i predškolskog uzrasta. Radionice se održavaju u Muzeju od studenoga 2009. godine.

Željka Jelavić

Etnografski muzej, Zagreb

zjelavic@emz.hr

VOLONTERKE U MUZEJU - SURADNJA ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA I KULTURNE USTANOVE

Rad prikazuje primjer dobre prakse koji su ostvarili Volonterski centar Zagreb i Etnografski muzej u angažiranju volonterki za rad s različitim korisničkim skupinama. Posebno je važno istaknuti rad s marginalnim i socijalno osjetljivim društvenim skupinama poput beskućnika i djece s intelektualnim poteškoćama. Povezivanjem s organizacijom civilnog društva muzej je tako znatno lakše ostvario svoju misiju – biti dostupan svim članovima društva.

Mirjana Margetić

Etnografski muzej Istre, Pazin

mirjana@emi.hr

ĐIR PO GRADU - REVITALIZACIJA ZABORAVLJENE IGRE

Prilikom terenskog istraživanja na temu dječjih igara došla sam do podataka o dječjoj igri guranja kola (kotač bicikla) u Pazinu i drugim gradovima u Istri. Ova igra bila je popularna do početka 70-tih godina 20. st. Kako je tema muzejsko-edukativne nagradne igre HMD-a za 2010. godinu bila 'Kotač', iskoristili smo priliku za revitalizaciju ove nekad omiljene gradske igre. Uz pomoć kazivača, koji su u svom djetinjstvu žbicom gurali kolo *biciklete*, naučili smo djecu iz Društva 'Naša djeca' Pazin pravila ove igre. U radionicama pod nazivom 'Đir po gradu' djeca su poučavala svoje prijatelje, a organizirali smo i natjecanja te podijelili diplome najspretnijima. Program se odvijao na gradskom šetalištu u Pazinu. Paralelno je za vrijeme trajanja Akcije u Etnografskom muzeju Istre bila postavljena interaktivna izložba Tri + jedna priča o biciklu. Kroz tri kratke priče predstavili smo bicikl kao sredstvo kretanja, a četvrtu priču ispričali su sami posjetitelji, na za to predviđenom panou.

Tanja Štignjedec Sulić

Palisada d.o.o., Zagreb

stignjedec@gmail.hr

KOLUMBOV DAN

U radu se opisuje radionica održana 12. listopada povodom obljetnice otkrića Amerike, dana kada su Kristofor Kolumbo i njegova posada nakon duge plovidbe stupili na kopno. Kraćim predavanjem i prezentacijom djeca su bila upoznata s tim velikim događajem. Osobita pažnja posvećena je stereotipima vezanim za američke starosjedioce. Ućenici su nakon predavanja izrađivali karakteristićno indijansko oglašlje pomoću raznobojnog kartona. Sudjelovalo je 17 ućenika 2.a razreda OŠ “Marin Držić” koji su došli u pratnji ućiteljice Zrinke Budimir.

Domagoj Maroević

Muzej Prigorja, Sesvete

domagoj.maroevic@muzejprigorja.hr

PEDAGOŠKE RADIONICE MUZEJA PRIGORJA 2009. - 2010.

Na posteru će biti prikazane i opisane radionice održane uz izložbe NAVIJAČI I(LI) HULIGANI i KOTAČ, na kojima je sudjelovao veliki broj predškolske i školske djece s područja Sesevetskog prigorja, i novi znak pedagoških radionica Muzeja Prigorja.

Leonilda Conti

Galerija likovnih umjetnosti, Osijek

leonilda.conti@gluo.hr, seriate@hotmail.com

GALERIJA I DRUŠTVENI SKLAD

“Muzeji za društveni sklad” (“Museums and social harmony”) bila je ICOM-ova tema Međunarodnog dana muzeja 2010. godine, koju je Galerija likovnih umjetnosti Osijek koristila motivirajući povezivanje muzejskih aktivnosti s kulturnim i društvenim kontekstom u kojemu se Galerija nalazi. Organizirajući izložbe, muzejske akcije, događanja, edukativne radionice i pedagoške aktivnosti, Galerija privlači svoju publiku, nudeći joj susret s umjetnošću, s umjetnicima i drugim ljudima u atmosferi koja podrazumijeva razumijevanje, suradnju i mir.

Povodom teme “Muzeji za društveni sklad” muzejska je pedagoginja posebno aktivirala galerijsku relacijsku mrežu kojom je tijekom pet godina muzejske edukativne aktivnosti učvrstila suradnju s raznolikom publikom. Različite grafičke i likovne radionice bile su organizirane kroz puna četiri tjedna koliko je trajala akcija. Radionice su bile usmjerene na širu publiku, čak su namjerno uključivale publiku koja je u socijalnom društvu često neusklađena (npr. osobe s posebnim potrebama). U realizaciji programa Galerija je surađivala s više institucija i ustanova, naglašavajući potrebu za druženjem, igranjem i učenjem.

Milica Đilas

MUZEJ MODERNE I SUVREMENE UMJETNOSTI, Rijeka

milica.dilas@mmsu.hr

LABIRINT

Labirint – radionica/igraonica u kojoj su grupe posjetitelja (djeca iz dječjeg vrtića, učenici osnovne škole, slijepa i slabovidna djeca, studentice Učiteljskog fakulteta), ‘gradile’ labirint od papira i u cijelosti preoblikovale dvije prazne prostorije za izložbe u Muzeju moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci. Održano je 16 radionica/igraonica s oko 500 sudionika, u periodu od 17. veljače do 24. travnja 2010. godine, uz didaktičku izložbu Oblikovanje u prostoru – izbor iz Zbirke skulptura i instalacija MMSU.

Koncepcija, postav i realizacija Milica Đilas, viša muzejska pedagoginja MMSU.

Mira Francetić

Hrvatski muzej naivne umjetnosti, Zagreb

mira.francetic@hmnu.org

PROJEKT STVARANJA SLIKOVNICE U HRVATSKOM MUZEJU NAIVNE UMJETNOSTI

Projekt muzejsko pedagoškog programa Hrvatskog muzeja naivne umjetnosti svake godine se za Međunarodni dan muzeja finalizira kao dizajnerski oblikovana slikovnica, ilustrirana djelima naivnih umjetnika i dječjim likovnim radovima stvorenim na likovnim radionicama u muzeju, koji prate originalne stihove eminentnih hrvatskih pjesnika. Osim edukativne, svrha slikovnice je razvijanje senzibiliteta djece prema ljepotama naivne umjetnosti i pjesničke riječi.

Cvita Raspović

Arheološki muzej Zadar, Zadar

craspovic@amzd.hr

MUZEJ U GOSTIMA - KRATKI FILM

Kao "Muzej u gostima", Arheološki muzej je u Osnovnoj školi P. Zoranić, Stankovci - područna škola Radašinovci, organizirao kreativno-edukativne radionice. Samo ime govori o tome da smo mi muzealci, pomalo neobično, išli u goste budućim posjetiteljima i prijateljima muzeja. Ovoga puta smo pošli u Radašinovce, područnu školu s petoro đaka, i kao pravi gosti ponijeli darove, odljeve - kopije naših eksponata iz muzejske suvenirnice, koji mogu poslužiti kao temelj njihovog malog muzeja. Kroz radionice smo im približili osnovne muzejske struke.

U fokusu rada na terenu bila je zavičajna mudrost i kulturna baština, polazeći od pretpostavke da su najznačajnije vrijednosti svekolike kulturne baštine utkane u mentalni kod svakoga pojedinca. Baštinici tih vrijednosti nose je sa sobom kuda god odlazili, ona je njihov pogled na život i smrt, zapravo, smisao života. Kulturna baština, osobito u vrijeme globalizacije, vrijednost je pojedinca i zajednice po kojoj se identificiraju, osobita vrijednost koja daje nadu za opstojnost. Cijeli proces rada snimali smo video kamerom i u konačnici je nastao film, kojeg želim predstaviti u fragmentima.

VI. skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem

Organizatori:

HRVATSKO MUZEJSKO DRUŠTVO
- SEKCIJA ZA MUZEJSKU PEDAGOGIJU
GRADSKI MUZEJ SISAK

Organizacijski odbor:

ŽELJKA JELAVIĆ, predsjednica, Etnografski muzej, Zagreb
RENATA BREZINŠČAK, Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb
JELENA HOTKO, Hrvatski povijesni muzej, Zagreb
DAVORKA OBRADOVIĆ, Gradski muzej Sisak, Sisak
MARIJAN BOGATIĆ, Gradski muzej Sisak, Sisak

Nakladnik:

HRVATSKO MUZEJSKO DRUŠTVO

Za nakladnika:

DUBRAVKA OSREČKI JAKELIĆ

Knjižicu pripremila i uredila:

RENATA BREZINŠČAK

Lektura:

MARIJANA VUKOVIĆ

Tisak:

STEGA-TISAK

Sisak, 25. – 27. listopada 2010.

VI. Skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem realiziran je uz potporu Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba te Ministarstva kulture RH.